

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Cumhuriyetin kuruluş yıllarında bizzat Atatürk tarafından kurulan Atatürk Orman Çiftliği, alan olarak Ankara Kent Çanağı diye tabir edilen coğrafi yapıyı ifade eder.

AOÇ, Ankara vadilerinin, derelerinin toplandığı, Ankara çayının katıldığı bu geniş alan aynı zamanda bir hava koridoru olarak Ankara Kentinin akciğeri sayılır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında modern tarımın halka tanıtılması ve ilk zirai uygulamaların yapılması amacıyla kurulan AOÇ, Atatürk'ün şahsi mal varlığı idi ve kendi tasarrufu altında bulunuyordu.

Atatürk, bu mal varlığını 11.06.1937 tarihinde şartlı olarak Hazineye bağışladığını vasiyet etmiştir.

Atatürk, 12 Haziran 1937 tarihinde, Başvekil İsmet İnönü'ye yazdığı mektupta aynen şöyle demiştir:

“Hatırlarsınız, Türk köylüsünün, Türk'ün efendisi olduğunu söylediğim zamanı. Ben o efendinin arzu ve iradesi altında senelerden beri çalışmış olan bir hadimim (hizmetkarım). Şimdi beni çok heyecana getiren hadise, Türk köylüsüne nacişane de olsa ufak bir vazife yapmış olduğumdur. Milletin yüksek mümessiller heyeti bunu iyi görmüş ve kabul etmişlerse benim için ne unutulmaz bir saadet hatırasını bana vermişlerdir. Bundan dolayı çok yüksek zevkle millet, memleket ve Cumhuriyet Hükümetine yapmaya mecbur olduğum vazifelerden en basiti karşısında gösterilmiş olan teveccühden, takdirden ne kadar mütehassis olduğumu ifadeye muktedir değilim.”

Atatürk, AOÇ, savaş koşullarından yeni çıkmış bir ülkenin kendi kendini besleyebilmesi, tarımsal alanda sanayileşmenin bir modeli olarak ortaya çıkmıştır.

Atatürk'ün hibe edişinde temel amaç bu modelin hayata geçirilmesi gerçeği en küçük bir tereddüt söz konusu değildir.

Atatürk Orman Çiftliği Gazi Yerleşkesinin koruma statüsü geçtiğimiz 2011 yılı ağustos ayında Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun aldığı kararla 1. Derece Doğal Sit Alanından çıkarılıp 3. Derece Doğal Sit alanına dönüştürülmüştür.

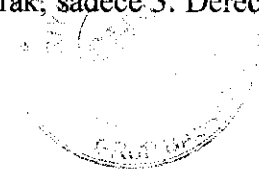
Bir günde alelacele karar üretilerek yapılan bu değişiklikle Atatürk Orman Çiftliği arazilerinin parça parça ve Atatürk'ün vasiyeti ile Hazineye hibe amacına aykırı olarak elden çıkarılmasının kapısı açılmış bulunmaktadır.

Bu durum, AOÇ'nin kuruluş amacına da, Atatürk'ün vasiyetine ve hibe amacına aykırı olduğu kadar koruma mevzuatına da, kamu yararı ve hukuka da aykırıdır.

Atatürk'ün öldüğü 1938 yılından bugüne değin birçok yasal düzenleme yapılarak AOÇ alanının amaç dışı kullanımı giderek alışkanlık haline getirilmiştir.

En son olarak, Orman Genel Müdürlüğü; mülkiyetinde bulunan AOÇ Gazi Tesisleri Alanının Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulunun 02.07.2010 gün ve 5213 sayılı kararıyla uygun bulunan 1/10.000 ölçekli AOÇ Alanları Nazım İmar Planı ve 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı Koruma amaçlı İmar Planına uygun olarak kamu kullanımı amacının sürdürülmesi için 3. Derece Doğal Sit Alanı olarak düzenlenmesini istemiştir.

Bunun üzerine, Ankara Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu, 10 Ağustos 2011 tarihli ve 6281 sayılı kararıyla, AOÇ 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit alanı içinde yer alan 46 ha'lık alanın 2863 sayılı Koruma Kanununda belirtilen 1. Derece Doğal Sit Alanı tanımına uymadığı ve yürürlükteki mevzuat ve ilke kararındaki 1. Derece Doğal Sit özellikleri taşımadığı, alanın Sit ilanından, yani 1992 yılından önce Orman Bölge Müdürlüğü kullanımında olduğu, bölgenin bu kurum tarafından bitkilendirildiği, sınırdan insan eliyle bitkilendirilen alanın, insan eliyle yapılmış bir çevre olarak geliştirildiği gerekçeleri doğrultusunda 1. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı şerhi kaldırılarak, sadece 3. Derece Doğal Sit Alanı olarak tesciline karar verilmiştir.

Şimdilerde ise; Gazi Yerleşkesinin Başbakanlığa devredildiği, TOKİ aracılığıyla alanın yapılaşmaya açılacağı, büyük bir alışveriş merkezi veya büyük bir sağlık merkezi inşaatı için bir özel kuruluşa devrinin düşünüldüğü gibi konular kamuoyunda konuşulmakta ve rahatsızlık yaratmaktadır.

Sivil Toplum Kuruluşları, Meslek odaları bu gelişmeleri çeşitli etkinliklerle protesto etmektedirler.

AOÇ alanında Başbakana Beyaz Saray inşa edileceği söylentileri yaygınlaşmaktadır.

Mustafa Kemal Atatürk'ün, 11.06 1937 tarihli vasiyetnamesinde, "Tasarrufum altındaki bu çiftlikleri bütün tesisat, hayvanat ve demirbaşları ile beraber hazineye emanet ediyorum" demesine rağmen Atatürk Orman Çiftliği arazileri korunamamış, alan tarım dışı kullanıma açılmıştır.

Bütün bu nedenlerle, Atatürk'ün vasiyetine ve Hazineye hibe etme amacına aykırı düzenlemelerin tamamının tespiti ve yapılması mümkün düzeltmelerin saptanabilmesi amacıyla Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105. Maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

Levent GÖK

Ankara Milletvekili

GEREKÇE:

Atatürk Orman Çiftliği'nin Hazineye hibe edilişinin üzerinden 60 yıl geçmiş, ancak amacına uygun olarak kullanılmamıştır.

Bunun üzerine 02.06. 1992 tarih ve 2436 sayılı Kurul kararı ile Doğal ve Tarihi Sit Alanı ilan edilmiştir.

27.07.1993 tarih ve 3097 sayılı Kurul kararı ile Sit alanı sınırları belirlenmiştir.

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 07.05. 1998 tarih ve 5742 sayılı karar ile de 1. Derecede Sit Alanı olarak ilân edilmiştir.

Alınan Kurul kararlarının, atılan her adımın Atatürk'ün vasiyetine aykırılık taşımaması, Cumhuriyetin ilk yıllarında belirlenen misyona uygunluk içinde olması gerekir. Atatürk Orman Çiftliği alanlarının kent açısından kısır, dar kapsamlı değerlendirmelerle kentsel yeşil alan rekreasyon alanı olarak tasarlanması Atatürk'ün mirasına ve araziye Hazineye hibe etme amacına uygun düşmemektedir.

Kronolojik olarak ele alındığında aşağıdaki düzenlemeler dikkat çekmektedir.

1938-1950 arası dönemde, "Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu İdare Meclisi" kararlarıyla Çiftlik arazisinin amaç dışı kullanımının yolu açılmıştır. 1938-1950 yılları arasında Çiftliğin 7372 dekar arazisi, değişik yöntemlerle, çeşitli kuruluşlara devredilmiştir. Çiftliğin korunması ve yaşanan hızlı arazi kayıplarının önlenmesi amacıyla, 25.03.1950 tarihinde 5659 sayılı "Atatürk Orman Çiftliği Kuruluş Kanunu" çıkarılmıştır. Buna karşın kent açısından son derece değerli bu toprakları bu yasa da korumakta yeterli olmamıştır. 5659 sayılı Yasanın 10. maddesine göre çıkarılan 6000, 6238, 6947, 7310 sayılı yasalar ile AOÇ arazisi tarım dışı kullanıma açılmıştır.

1976 yılında çıkarılan 2015 ve 1983 yılında çıkarılan 2823 sayılı yasalar çerçevesinde toplam 14.541 dekar çiftlik alanı daha çeşitli kuruluşlara satılmıştır. Ayrıca, mahkeme kararı ile çeşitli şahıslara verilen araziler de, AOÇ arazisini daraltmıştır.

Diğer taraftan 27.11.1994 tarihinde çıkarılan 4046 sayılı "Özelleştirme Uygulamalarının Düzenlenmesine ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" çerçevesinde özelleştirilen ve çiftlik arazisinden özel kanunlarla yer verilen, Sümerbank, Tekel Genel Müdürlüğü ve Zirai Donatım Kurumu gibi kuruluşların çiftlikten almış olduğu bu araziler de özel şahısların eline geçmiştir. Böylece Atatürk Orman Çiftliği arazileri içinde yeni özel mülkiyet adacıkları meydana gelmiştir. 2005 yılsonu itibarıyla çeşitli nedenlerle çiftlik arazilerinde ortaya çıkan arazi kaybı toplamı 22.078 dekadır. Bu miktarın, Mustafa Kemal'in vasiyetiyle hazineye hediye etmiş olduğu toplam arazinin % 42'sine eşit olduğu bir diğer gerçektir. Atatürk Orman Çiftliği arazisinde yaşanan yağma, arazi kaybı ile çiftlik arazisinde mülkiyet sorunlarını da doğurmuştur. Bu yasalarla birlikte arazi bütünlüğünü yitiren AOÇ, 12.1.2007'de kabul edilen planlarla da tamamen yok edilmek istenmiş ancak yargısal denetim yoluyla AOÇ arazisi korunmuştur. Ancak Hem kentsel rantın hem de büyüyen kentin baskısı altında kalan Çiftliğin mekansal ve tarihi dokusu zedelenmektedir. 1928 yılında hazırlanan Jansen planında Ankara'nın havalandırma koridoru olarak gösterilen işlevini de yitirme tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır.

Araştırma Önergesinin tarihsel, siyasal ve tarımsal boyutları bulunmaktadır. Siyasal iktidarın Atatürk'ün vasiyeti ve hibe koşullarına duyarsızlığından ve ilgisizliğinden yola çıkılarak telafisi mümkün olmayabilecek adımların atılmasının önenebilmesi için konunun TBMM aracılığıyla incelenmesi, araştırılmasının uygun olacağı düşünülmüştür.